

ՏԱՆԱԿԱՆ N 282

№ 2 կիրակի յունւար 20

տաւաններեքերորդ տարի 1902

Մ Ի Ա Ռ Ա Ջ Ա Ր Կ

Արաւական գործը մեզանում շատ անխիթար վիճակի մէջ է։ Գրաշարութիւնը հաւասար է և կօշկակարութեան, և նրանց 9/10 ակաւը իր վարք ու բարքով կօշկակարներէն չի գանգաւնում։ Այդքան հասարակ աստիճանի վրայ չի գտնուում զրաշարը լուսաւոր երկրներում։ Իսկ մեզանում նա պիտի ոչ միայն հաւասար աստիճան ունենայ հիւանդի, փականագործի, ոսկեգործի հետ, այլ պէտք է նրանցից շատ բարձր լինի, թէ իր վարք ու բարքով և թէ զարգացմամբ։

Գրաշարութիւնը, ըստ երևոյթին, հեշտ արհեստ է համարում։ Ով սովորում է տառերը միմեանց մօտ շարել, ինքն իրան համարում է գրաշար։ Իսկ մի փոքր արագաշարժ, փմացկուն, թէև տարրական հասկացողութիւն տնդամ չունեցողը այդ արհեստի մասին, պիտանի է համարում, մանաւանդ ամենօրեայ լրագրները համար, և իր արժանաւորութիւնից շատ առատ վարձատրում է, երես տոնում և փչացնում ուրիշներին։

Սովորական լրագիր շարողից շատ բան չի պահանջւում, միայն թէ նա արագ շարի, և լաւ վարժւած լինելով տառերի տուփերին, քիչ սխալներ անի։

Ամենօրեայ լրագրի սրբագրիչներն էլ շատ քիչ հասկացողութիւն ունենալով գեղեցկի մասին, թող են վերաբերում դէպի գրաշարները և բաւականանում են միայն նրանով, որ տառասխալներ չըման շարւածքի մէջ։ Նրանք զանց են առնում շարւածի համահաւասար լինելը, սխալտրիան և այլն։

Գրաշարն իր արհեստը չէ ձգտում հասցնել արւեստի, այլ թէ ինքն է մնում մինչև կեանքի վերջը հասարակ արհեստաւոր, վարձկան բանւոր և թէ իր շինած գործը թողնում անկատար, տգեղ։

Գրաշարը կապւած չլինելով տպարանի հետ ոչ բարոյապէս և ոչ նիւթապէս, քարուքանդ է անում, ոչընչացնում է տպարանը։ Նա կանոնաւոր չի ցրում շարածը,

փոշու մէջ խառնւած է պահում տառերը, ինչպէս և ինքը շատ չաճախ արբած, ընկած Աստուծու աչքից և անասնացած։

Փամանակ է ուշադրութեան առնել զրանց վիճակը և բարելաւել։

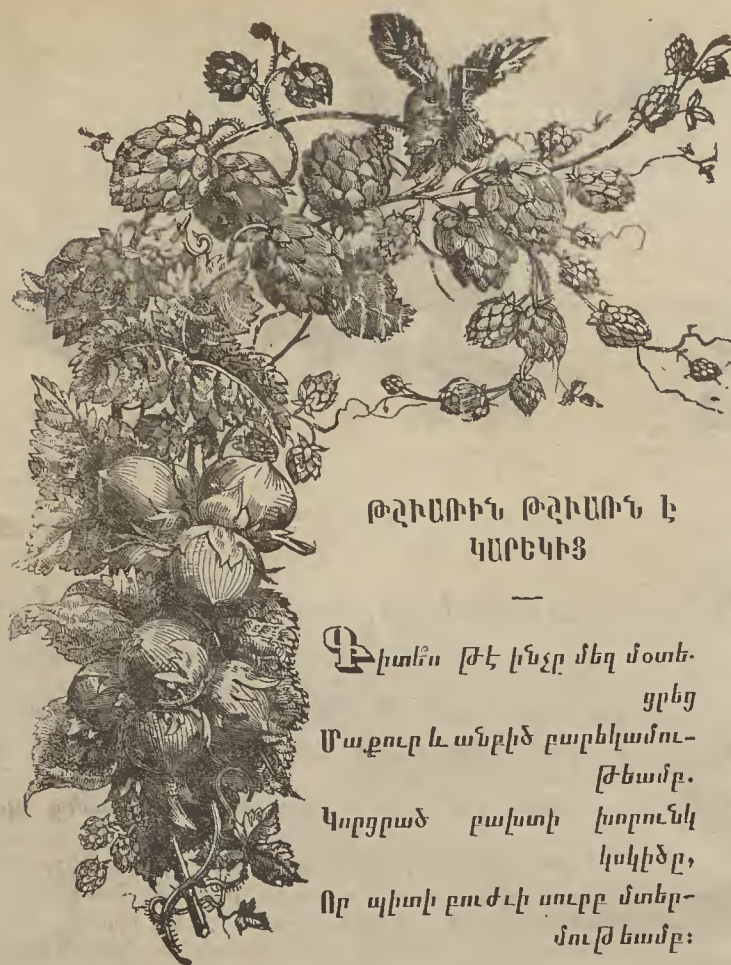
Մենք համոզւած ենք, որ մեր գրաշարները կը ճրդտեն սովորել իրանց արհեստը, ինչպէս հարկն է, երբ նրանք տեսնեն, որ հրապարակ են եկել իրանց մրցակիցներ, որոնք արհեստով, զարգացմամբ և ինքնաճանաչութեամբ իրանցից անհամեմատ բարձր են։

Գրաշարութիւնը պատաւօր և պատասխանատու արհեստ է և այդ ոչ թէ հասարակ արհեստ պիտի համարել, այլ արւեստ, որի կատարողը պիտի ունենայ նուրբ նաւակ եւ սեղ դեպի իր ստանձնածը։

Լուսաւոր երկրներում վաղուց է, որ կանաչք պարսպում են գրաշարութեամբ, կազմարարութեամբ, աշխատում են արագատիպ մեքենաների վրայ և այլն։ Իսկ մեզանում կինը բանում է գանազան գործարաններում, ծառայում է խանութներում, հեռագրատանը և այլն, բայց ամենուրեւր գործարանում, տպարանում, որտեղից սփռում են ճրջմարտութեան, անվեհերութեան, գեղեցկի գաղափարները, այդտեղ նա դեռ ոտքը չէ դրել, իր ձեռքը չի բարձրացրել։

Մեր տպարանատէր և աշխատակից պ. Կոստանդին Մարտիրոսեանց սիրով յանձն առաւ մեր տրամադրութեան տակ գնել իր տպարանի վերին չարկում մաքուր, լոյս, ընդարձակ սենեակներ, տառեր և տպարանական բոլոր սարքանքեր։ Բացի այդ՝ պ. Մարտիրոսեանց ամեն օր թէ ինքը անձամբ և թէ իր վարպետ զրաշարները կը սովորեցնեն ցանկացող կանանց և աղջկերանց գրաշարութիւն՝ կարգաւոր նրանց և դասեր այդ արհեստի վերաբերեալ։ Իսկ մենք չենք խնայել մեր ղեկավարութիւնը այդ զարգին՝ հնարաւորութիւն տալով գրաշար-աշակերտուհիներին ծախսով աւել իրանց նոր արհեստի վերաբերեալ կանոններին։

Գրաշարութիւն սովորել ցանկացողները պէտք է վարժ կարգաւոր իմանան։ Անչափահասները պէտք է բերեն զբաւուր համաձայնութիւն իրանց ծնողներին։ Արհեստը սովորեցնելու է բոլորովին ձրի, բայց բարոյական պարտականութիւն է զրուելու գրաշարութիւն սովորողի վրայ, որ մինչև լաւ չընտելանայ նա իր արհեստին, փորձական դորժ չըլինի, չըպէտք է հեռանայ արհեստանոցից։

ԹՂԻԱԹԻՆ ԹՂԻԱԹԻՆ Է ԿԱՐԵԿԻՅ

Գլխուն թէ ինչը մեզ մօտե-
ցրեց
Մաքուր և անբիծ բարեկամու-
թեամբ.
Կորցրած բախտի խորունկ
կսկիծը,
Որ պիտի բուժէի սուրբ մտեր-
մութեամբ:

Քեզ ճանաչեցի—երջանիկ էիր,
Պատանեկական անհոգ հասակում.
Իբրև թիթեռնիկ, դու ճախրում էիր
«Սիրած էակիդ» փոքրիկ պարտիզում:

Անցան տարիներ վայրկեանի նման,
Յօդս ցնդեցին երազներդ համայն.
Սիրած, փափայած երջանկութիւնից —
Ա՛խ, հառաչանքներ մնացին միայն:

Խաբուսիկ կեանքը քեզ էլ խորտակեց,
Սրտիդ խորանը հիմնատակ քանդեց.
Դարնան ջերմութեամբ բացւած ալ վարդը
Քո կրծքից խլեց, ուրիշին տւեց...

Դու ինձ մօտեցար, զգայուն գտար,
Վիշտս պատմեցի,— քոնը մոռացար.
Թշուառին թշուառ կարեկից եղար,
Վէրքիդ դեղ դնող դու մի քոյր գտար:

Եղբայր, կոչեցի քեզ մաքուր սրտով,
Աստուծու և քո առաջ երգեցի.
Կեանքի օրէնքը իր խտուրթիւնով
Վեհ, հպարտ հոգով արհամարեցի:

Աշխատանքային

Օր Ս.Ն.

ԵՐԵՔ ԾԱՊԵՐ

(Հրոյց Կաթիլ Մեղեմի)

Ընթերցող, քո սիրուհին դաւաճանում է քեզ.
Նկատիր, ես չասացի.— «Կինդ դաւաճանում
քեզ»։— Չասացի, նախ, այն պատճառով, որ նոյն իսկ
այս թեթեւամիտ էջերում ես չարգանքով եմ վերաբեր-
ւում դէպի ընտանեկան օջախի պատիւը, և երկրորդ նրա-
համար, որ չեմ ուզում քեզ այնքան անհեռատես համա-
րել (ես զգուշ եմ արտայայտում), որ վճռէի ամենայնա-
հղեւնագործութիւնը կատարել, օրէնքին հարաւորու-
թիւն տալով կաշկանդելու քեզ իր շղթաներով. քաղցր է
միայն ազատ շրթունքների համբոյրը. նա, ով ամուսնա-
նում է, չի շեղում է այն մարդուն, որ քաղաքապետի
թոյլտուութիւն է խնդրում մի վարդ քաղելու. Միևնույն
ժամանակ ով որ մէկը—կարծեմ, համարեա մինչև իսկ
մեծն Բալլակ—ձևակերպել է հետեւալ ակսիօմը.— «Եր-
բէք չըպէտք է ունենալ կին և լրագիր. կան չիմարներ
որոնք ձեր տրամադրութեան տակ կը դնեն թէ մէկը
թէ միւսը»:

Այդպէս ուրեմն, քո սիրուհին դաւաճանում է քեզ...
Դու վրդովւած ես, ընթերցող, դու համարում ես
ինձ չանդուգն: Ինչո՞ւ պիտի իմ սիրուհին ինձ անհաւա-
տարիմ լինէր,—բացականչում ես դու,—գեղեցիկ չեմ ես,
երիտասարդ չեմ, խելօք չեմ: Զարճութիւն չէ՞ զգում նա
ամեն օր, թե անցուկ զբօսնելով ինձ հետ և խելով շրջապատող
կանանց նախանձոտ փսփոցը: Դեռ երէկ ես մի քանի
անգամ իրար վրայ ապացոյց տւի նրան, որ գրականական
փրագների մասին հոգատարութիւնս չէ խանգարում ինձ
կատարելու աւելի լուրջ պարտականութիւններս. և այսօր կախ-
առւածութեան չէր փայլում նրա պարանոցին շափիւղներից
ու մարգարիտներից շինւած այն մանեակը, որ ես նրան
ընծայեցի նրա համար, որ նա գեղեցիկ սպիտակ ատամ-
ներ ունի և հրաշալի կապուտակ աչեր:

Ընթերցող, դու կարող էիր և չըհակաճառել ինձ, րից
ես էլ ամենևին մտադիր չեմ եղել մերժել քեզ քո բոլոր սիր-
արժանիքներից: Դու մարմնացնում ես քո մէջ միաժամ մար-
մանակ Իլասին, հերկուլէսին, Ակիլլիդէսին և Գորգիա պիս-
չին, միացնելով դրա հետ և մասնաւոր դարապատշաճ
չատկութիւններ: Ի՞նչ հիման վրայ դու կը կարգաչիր այն մար-
օրաթերթը, որտեղ գրում են լաւ բանաստեղծները: Ի՞նչ նաչ
իրաւունքով դու կը հարբէիր ամբրոսիայով, եթէ որ մի րող
տեսակ երիտասարդ աստուած չըլինէիր: Կասեմ դեռ, որ ես լծա-
ինքս, չընայած իմ աղքատիկ տաղանդին, կը հրաժարուէի պար-
քո դատաստանին ենթարկել իմ այն բազմաթիւ հէքիաթ սուլ-
ները, որոնց մէջ ես աշխատել եմ նմանել Թէոփոր Դէ-Բան-Քեր-
ւիլին, եթէ քեզ արժանի չըհամարէի բոլոր կանանց սէ-
րին, այն սէրին, որին չարգում են բոլոր բանաստեղծ-
ները:

Եւ այնուամենայնիւ, քո սէրուհին դաւաճանում է քեզ:

Նա պաշտում է քեզ, որովհետեւ դու արժանի ես խա-
ստը:

սիրոյ. Ես չեմ վիճում նոյն իսկ այն մասին, որ ըստ իր բնութեան նա չոյնչափ էլ առաքինի է, ինչպէս և սիրող, և որ նա խղճի սոսկալի խայթումներ է գոում, երբ կրթով համբուրում է քո հակառակորդի շրթունքները: Աստուծո՛ւմ իմ, խղճուկը տանջու՛մ է, երբ մտածում է, որ ինքն անհատատարիմ է քեզ: Դու չես կարող երևակայել, թէ նրա դաւաճանութեան հետ ինչպիսի՜ երկիւղ է պաշարում նրան, մանաւանդ այն ժամանակ, երբ հակառակ իր կամքի, նա դարձանում է նրանով. որքան քաղցրահամ է եղել նրա գործած ոճիւրը, այնքան էլ նա սոսկալի է թւում նրան: Նա տանջու՛մ է այն ակնթարթում, երբ կրթով հարբած է լինում դէպի միւսը, և չընայած այդ բոլորին, նա դաւաճանում է, դաւաճանում է, դաւաճանում է քեզ:

* *

Սակայն, դրա համար շատ մի յուսահատուիր, դժբախտութիւնը այնքան էլ մեծ չէ, երբ նա դալիս է ամեն. բի վրայ. Բո վիշտը, ընթերցող, մեր ընդհանուր վիշտըն է: Քեզ էլ դաւաճանում են, ինչպէս և մեզ ամեն. քիս: Եւ այդ կողմից ամբողջ աշխարհի բոլոր սիրուհիները չեն տարբերում քոնից:

Բայց չրնեղանա՛ք նրանցից: Նրանք եթէ դաւաճանում են մեզ, դաւաճանում ևս տանջելով և դա նրանց մեղքը չէ:

Ամեն բանում մեղաւոր է սուլթանուհի Ամալիդէն, որ սրանից քսան հազար տարի առաջ մի անգամ զբօսնում էր Ժեշադուր կախարդի այգում:

* *

Ձնչելով թարմ օդը, սուլթանուհին դարձաւ դէպի և այսօր կախարդը և ասաց.

— Ես գգում եմ, որ այժմից պատրաստեմ դէպի ձեզ աւելի պակաս խոտաւերտ լինել, քան թէ էի մինչև հիմա: Ձեր կախարդանքների շնորհիւ դուք ոչ միայն կարողացել էք վերակազմել և ամենագեղեցիկ պատանիներին ինձ իմ աւելի գեղեցիկ դառնալ, ձեզ ոչ միայն յայտնի են սիրոյ այն խօսքերը, որոնցից բաբախում է նոյն իսկ մարմարէ կարճքի մէջ եղած սիրտը, բայց դուք ինձ այնպիսի պարգևներ էք շնորհել, որոնք փոխել են իմ չարաբերութիւնը դէպի ձեզ: Դուք պարգևել էք ինձ մի մարգարտահատիկ, որն իմ շնչառութիւնից փոխում է, նայած իմ ցանկութեանը, երբեմն աստղի, որով ես կառնում եմ զարդարել իմ մագերս, երբեմն պատգարակի, որին իմ լծած կարապետները թռչում են դէպի չարագողի ճանապարհէ: Դուք սաեղծեցիք ինձ համար մի անտեսանելի սոխակ, որ թռչունների երգից աւելի քաղցրաձայն խօսքերով խաղալով յաւերթ երգում է իմ գեղեցկութիւնը: Եւ երբ մի անգամ ես անցնում էի այն դաշտով, որ ծածկւած էր մարգարտաճաղիկներով և խիստ ձանձրացել էի այդ ըստ պիտակ ճաղիկների միակերպ տեսարանից ու ցանկութիւն էի յայտնել տեսնել ուրիշ գոյն, թէկուզ կարմիր, դուք ինձ հաճոյք պատճառեցիք, հրամայելով մի առաւօտ զըլլատել միլիօն երիտասարդ մանկաւիկների ու նորատի ստրկուհիների, և այն ժամանակ ամբողջ երկիրը մինչև

հորիզոնի ծայրը կարմրեց, ինչպէս կակաչով ծածկւած մի դաշտ: Այդպիսի հաճոյակատարութիւնները կարող են շարժել նրբագան հոգին: Եւ ես խոստովանում եմ, որ դուք հեռու չէք այն բարձրագոյն երջանկութիւնից, որին այնպէս ծարաւի է դէպի ինձ ունեցած ձեր կիրքը: Ես նոյն իսկ ենթադրում եմ, որ դու գիշերը չըհասած դուք առիթ կունենաք խիստ շնորհակալ լինել ինձնից— եթէ կրկատարէք ինձ պաշարած մի քմահաճոյքս էլ:

— Տիրուհի, — ասաց Ժեշադուրը, — ինչ քաջ չեմ անիլ ձեզ տիրանալու համար: Արտայայտեցէք ինձ ձեր ցանկութիւնը, սուլթանուհի, և ինչ էլ որ նա լինի — ես հնարաւոր եմ համարում նրան կատարելու:

Փոքր ինչ լուծութիւնից յետոյ Ամալիդէն թոթովեց.

— Ես չեմ ուրանում, որ այս այգու ճաղիկները, որտեղ մենք զբօսնում ենք, անուշահոտ են և գեղեցիկ: Բայց, աւագ: Այստեղ ճաղկում են յակինթներ, յասմիններ կակաչներ, այն ճաղիկները, որոնք սփռում են իրանց անուշահոտութիւնը բոլոր այգիներում. և եթէ ես կըքաղեմ վարդը, մի ուրիշ կին էլ ինձնից յետոյ կարող է քաղել նրա նման մի ուրիշ վարդ: Ես խնդրում եմ ձեզ ստեղծել այնպիսի ճաղիկներ, որոնց բացի ինձնից ոչ ոք չըկարողանայ քաղել և որոնք մի անգամ ցօղունից կտրելուց յետոյ այլ ևս երբէք չեն բացուիլ ճաղիկներ, որոնք կապրեն միայն նրա համար, որ գգւեն իմ հայացքս և զովացնեն իմ շրթունքներս:

— Ահա մի հեշտ կատարելու բաղձա՛ք, տիրուհի, — պատասխանեց Ժեշադուրը, — իսկ ես վախենում էի նրանից, որ ինձ սպասող պարգևի փոխարէն, դուք մի սարսափելի պահանջ կըյայտնէք: Նեղութիւն կրեցէք հետեւել ինձ մինչև այն թուփը, որն աւելի բարձր է քան թէ այգու վանդակապատը. նա իր յետևում թաղցնում է երեք այնպիսի գեղեցիկ ճաղիկներ, որոնց տեսքով մարդկային աչքը քիչ անգամ է զարճանում, դուք կընտրէք նրանցից մէկը և ձեր քաղած ճաղիկն այլ ևս երբէք չի բացուի երկրի վրայ:

— Ինչպէս. երեք ճաղիկներից ինձ թոյլ է տրու՞մ քաղել միայն մէկը:

— Աւագ: Իմ իշխանութիւնս երկրի վրայ սահմանափակւած է:

— Այդ դէպքում ես էլ կարող եմ սահմանափակել իմ ցանկութիւնս... Սակայն շտապեցէք գոնէ ցոյց տալ ինձ այդ ճաղիկները:

Յայտնւելով երեք ճաղիկների առաջ, Ամալիդէն սուլթանուհին չըկարողացաւ զսպել իր հիացման բացականչութիւնը, այնքան շլացուցիչ գեղեցիկ երևացին նրանք նրան:

Ճաղիկներից մէկը, որը հպարտ, վեհ ու մեծափառ դուրս էր նայում գմբուխտեայ տերևների միջից, մի ահագին սպիտակ վարդ էր, հիւսւած ձիւնից ու ոսկուց և փայլում էր արշալոյսի գոյներով:

— Ինչպէս է կոչու՞մ այս ճաղիկը, — հարցրեց սուլթանուհին:

— Տիրուհի, — պատասխանեց կախարդը, — այս ճաղիկն անւանում են «Գեղեցկութիւն»:

Միւս ճաղիկը, որ թրթռում ու շարժւում էր, կարծես գեփիւռի շնչից, կակաչն էր, որը վառւում էր ծա-

դող արևի գոյնով, նա հրապուրում և միևնույն ժամանակ վախեցնում էր բոլոր իրան մոտեցողներին, որոնք նրա տեսքից մի սարսափելի և միաժամանակ հաճելի աչքաձևի տպավորութիւն էին ստանում:

— Ինչպէս է կոչում այս ծաղիկը—հարցրեց սուլթանուհին:

— Տիրուհի, այս ծաղիկը կոչում է «Սէր», — պատասխանեց Ժեշագուրը:

Երրորդ ծաղիկը համեստ ու դժգոյն էր, ինչպէս ըստիտակ սաւանի մէջ փաթած մի ջահել տղջիկ: Դա մաքուր ու փոքր ինչ մուգ շուշանն էր, հիւսած վեհութիւնից և առաքինութիւնից:

Ինչպէս է կոչում այս ծաղիկը, — հարցրեց սուլթանուհին:

— Տիրուհի, նրան անւանում են «Հաւատարմութիւն»:

Այն ժամանակ Ամարիլէզէն մտածմունքի մէջ ընկաւ:

— Այսպիսով ուրեմն ես պէտք է ընտրութիւն անեմ այս երեք ծաղիկների մէջ — ասաց նա:

— Այո, սուլթանուհի, — պատասխանեց կախարհը:

— Ի՞նչ կը պատահի, եթէ ես կը քաղեմ վարդը, որ հիւսած է ձիւնից ու ոսկուց:

— Նա այլ ևս երբէք չի բացւիլ:

— Դրանով դուք ուզում էք ասել, որ երկրի վրայ այլևս գոյութիւն չի ունենալ գեղեցկութիւնը:

— Դուք չըստաւեցիք, սուլթանուհի:

— Ինչպէս: Ես այլ ևս գեղեցիկ չեմ լինել:

— Դուք էլ նոյն իսկ: Բայց դրա համար ես ձեզ աւելի պակաս չեմ սիրիլ:

— Ես չեմ վճռիլ աչքպիսի մի փորձ անել. թող ուրեմն պէնսի այս ծաղիկն իր ցօղունի վրայ:

— Ինչ կը պատահի, եթէ ես կը քաղեմ այս կակաչը, — ասաց Ամարիլէզէն, մօտենալով երկրորդ ծաղիկին:

— Նա այլ ևս երբէք չի ծաղկիլ:

— Դուք ուզում էք ասել, որ երկրի վրայ գոյութիւն չի ունենալ սէրը:

— Ես կը քաղարեմ ձեզ սիրել: Սակայն դուք առաջւազ պէս գեղեցիկ կը մնաք:

— Ինչ բաւականութիւն շոյել այն մարդկանց հայեացքը, որոնք սիրելու անընդունակ են: Ես չեմ էլ մտածել քաղել այս կակաչը:

Եւ, աչքպէս ասելով, գեղեցկուհին կռացաւ դէպի երրորդ ծաղիկը:

— Իսկ եթէ ես կը քաղեմ այս շուշանը, — հարցրեց նա:

— Այդ ծաղիկն այլ ևս չի բացւիլ:

— Այդ նշանակում է, որ երկրի վրայ այլ ևս գոյութիւն չի ունենալ հաւատարմութիւնը, — ասաց նա, — որ սրանից յետոյ այլ ևս ոչ մի կին հաւատարիմ չի լինի իր մարդին կամ սիրականին:

— Դուք ինքներդ կը քանդէք ձեր տւած երգումները: Սակայն չընայած դրան դուք առաջւազ պէս գեղեցիկ ու սիրւած կը լինիք:

Մի բիչ մտածելուց յետոյ սուլթանուհի Ամարիլէզէն թեթեւ ծիծաղով ասած.

— Ես կարծում եմ, որ մի քանի չարիքներից պէտք

է ընտրել փոքրագոյնը. և քանի որ ես չեմ կարող զրուակել ինձ այդ ծաղիկներից մէկը քաղելու քմահաճոյքից... ուրեմն...

Եւ նա մեկնեց ձեռքը դէպի մաքուր, փոքր ինչ մուգ շուշանը, որ հիւսած էր առաքինութիւնից ու համեստութիւնից: Ժեշագուրն սկզբում խրախուսեց այդ ընտրութիւնը, քանի որ հէնց այդ երեկոյ սուլթանուհին նրա համար դաւաճանեց իր ամուսնին, և միևնույն ժամանակ զաւաճանեց ամբողջ սրտով: Սակայն նա աւելի քիչ դուռ մնաց, երբ, երեք օրից յետոյ, Ամարիլէզէն, որ առաջւազ պէս գեղեցիկ էր, թողեց իր պալատը, իր աչքիները և նոյն իսկ իրան կախարհին նրա համար, որ հետէր այն պատանի սինկորին, որ նրա մօտից անցնելիս, օգային համբուր էր ուղարկել նրան:

Ա. Ե. Ո. Ն. Պ.

Հ Ա Ջ Ի - Ո Ր Ի Կ
(Արմատոմից)

Երշապոյսն ելաւ: Եւ հրապառնկեց լերանց վէս դադարեցնել, սառուցով պսակւած: Զըքացող մէկից սկսում են ելնել Եւ կապուտ երկնի վըրայ երևել: Քարանձաւի մէջ ամպիկը զարթեց

Ինչպէս վարդագոյն առադաստ ուռչեց

Եւ արագ սահեց երկնի վրայով:

Ողջը ջնջում է թարմ առաւօտով:

Չորի միւս կողմում, լեռն ի վեր կամաց

Գնում է չերքեղ, վաղան ձի հեծած:

Դեռ դանդաղ արփին շողերով անդոր

Չի չորացրել ցողը բլուրների:

Ճանապարհի վրայ, ժայռերից խոժոռ,

*) Տես Տարագ № 1.

Թեքեի են որթեր վայրի խաղողի.
Յաճախ արծաթեայ անձրևը նորա
Թափում է ձիու և հեծեալի վրայ.
Երասանակը անփոյթ թող տըլած,
Հարժում է օդում գեղեցիկ մըտրակ,
Եւ հարց երգերից մի-մի ժամանակ
Երգում է ձիու բաշի վրայ թեքած.
Իսկ արծազանքը միւս կողմից լերան
Կրկնում է նրա երգածը իլաձայն:
Կայ մի պտույտ և ճանապարհ, բացւած
Երբայի ճշող—ճռնչող անիւով,
Ուր գեղ ժայռերը շար ի շար կանգնած
Միաւորում են ատամնաձև թաղով:
Այնտեղից, հէնց իր ոտքի տակ կարծես,
Ջանազանում է նա առլը ժեղ,
Անասունների բարձրացրած փոշին
Եւ զարթումի խուլ ձայնը առաջին.
Եւ ոլորապտույտ էջի հէնց ծայրին
Իշխանի խողըն է նա նկատում
Եւ, արծւի նըման, նրա կտորին
Լերան գազաթից հայեացք է ձգում...
Ջովալի ստերում, դռանը շէմքում
Դեռահաս լեզու, մի կին է նրստած:
Նրա առաջին ուղի է ձրգւած,
Բայց նա տըխրադէմ հեռուն է նայում:
Որքն ես սպասում, աստղ Արեւքի,
Հոգացողութեամբ այդպէս նազելի.
Ընկերդ արդեօք պիտի դայ հեռւից,
Կամ թէ եղբայրդ սոսկալի ռազմից:
Յերեկայ տապից յոգնած լինելով,
Գլխի'դ արդէն պատրաստ է ահա
Անգոր ընկնելու բարձր կրճքիդ վրայ:
Չեռքդ վայր սահեց ծնկիդ վրայով.
Եւ գորովութեան քաղցր իշխանութիւնն
Գերութիւնիցը ուսդ ազատեց.
Պայծառ հայեացքիդ տիրեց յոգնութիւն
Եւ մարդարտանման հիւթով նա ծածկեց:
Քո այտերի վրայ, մետեօրի նման,
Ծարաւի արեան բոցն է խաղում
Եւ շրթունքները քո կախարդական
Սիրոյ համբոյրն են իրանց հրաւիրում:
Անհանգստացած յամր բաղձանքով,
Մի բան ես փնդրում ուզում ես զրկել,
Եւ կրճքերդ թօյլ դողդողումներով
Ծածկոյթները դէն ուզում են հրել:
Օ, ուր ես, սրտի ընկեր տենչալի...
Բայց ահա ծանօթ փոշին երևեց
Եւ հեռւից ձիու տոփիւնը լսեց—

Կոյսը շըշնջաց «իշխանն է գալի!»
Յոյսը հեշտութեամբ է մխիթարում.
Աչքը խաբում է հեշտութեամբ, ահա
Ճանապարհորդը տանն է մօտենում...
Աւաղ, անձանօթ է դէմքը նրա,
Եւ միայն առաջին անգամն է տեսնում:
Նա մի նժդեհ է, դաշտում ուշացած,
Հիւրընկալ մի յարկ փնդրում է վաղուց.
Կորել է շողում երիվարն յոգնած,
Եւ նա պատրաստ է իջնել իր ձիուց...
Դէհ, ցատկիր, հեծեալ... Բնչ է, կարծես թէ
Նա վախեց տնից իր առջև կանգնած:
Նա նայում է... կարճ տըխուր հառաչ է
Դուրս թռչում յանկարծ շրթերից գոցւած,
Ինչպէս տերևը դեռաբոյս ճիւղից,
Տրորւած ամբան մրրիկ հողմից:
«Ի՞նչ ես, ուղևոր, դանտաղում այդտեղ.
Հտապիր վայր իջնել արշաման ձիուց:
Պատահական հիւրն ընծայ է Աստծուց:
Մեղը ու ձիակաթ ունիմ ես համեղ:
Տեսնում եմ՝ խեղճ ես՝ իսկ ես հարուստ եմ.
Բէյ-Բուլարի տունն յարդիր դու ուրեմն:
Երբ որ վերստին կ'երթաս ճանապարհ,
Դու քո աղօթքում մեղ մի մոռանար»:

Հ ա ջ ի - Ա բ բ ե կ

Ալլահը փրկէ քեզ, ով Լեւիա,
Դու հիւրիդ անհուն զգւանք բաշխեցիր.
Դրա փոխանակ քո հայրիկից նա
Իր հետ բերել է ողջուն սիրալիր:

Լ ե ի լ ա

Ինչպէս, իմ հայրը: Ինձ մինչև այժմ էլ
Երկար անջատման մէջ չի մոռացել:
Ո՞ւր է ապրում:

Հ ա ջ ի - Ա բ բ ե կ

Ուր առաջ էր ապրում—
Կամ օտարի մօտ, կամ անապատում:

Լ ե ի լ ա

Առա, ուրախ է, երջանիկ՝ Հայրս:
Հուտ պատասխանիր...

Հ ա ջ ի - Ա բ բ ե կ

Ողջ է մինչ այժմ,
Թէպէտ երբեմն գլուխը սիպտակ
Բաց է խիստ ցրտին և անձրևի տակ...
Իսկ զ՞ու...

Երջանիկ եմ: Լ Ե ի լ ա

Հաջի-Սբրեկ (ցած ձայնով)

Հատ էլ վատ,

Լ Ե ի լ ա

Ի՞նչ:

Մի բան ասացիր դու հիմա:

Հ ա ջ ի - Ս բ ռ ե կ

Ոչինչ:

Նստել է հիւրը սեղանի առջև:

Չեխերն արծաթեայ կորեկով մինչև

Այժմ էլ կեցած են չրկապած բնաւ:

Տարօրինակ է այդ մարդը իրաւ,

Ինչպէս նրա անհարթ ճակատի վրայով

Մոլորում, շարժում են կնձիւնները:

Տարիքի և կամ վշտերի ձեռքով

Արդեօք դժա՞ծ են այդ խորշումները:

Ջրաբճացընել նրան ուզելով,

Լեիւան դտիր ձեռքըն է առնում:

Ջարկում է նրան սիրուն մատներով,

Քաղցր երգում է, լեզգիկա պարում:

Ինչպէս ասողիք են փայլում աչքերը,

Թրթռում, շողում են լիքը կուրծքերը:

Մանկան հիացմամբ, սակայն կենդանի,

Գրեւծ է նրա անարատ հոգին:

Ինչպէս թիթեռը շողերում մտի,

Նա պլտրտում է նրա առաջին—

Եւ յանկարծակի իր դաիր հնչուն

Վեր է բարձրացնում սիւտակ ձեռքերով,

Գլխի վերև է նրան պլտրտում,

Եւ հանդարտ սևուկ, սիրուն աչքերով

Ջուրջն է հայում— և, անխօս շրթերը

Քաղցր ժրպիտով ուզում են ասել.

«Ուրախացիր, հիւր, թող մտած չունենիր,

Վիճակն ու վիշոքը— ցնորք են բոլորն էլ»,

Հ ա ջ ի - Ս բ ռ ե կ

Բաւ է, Լեիւա, պարել, նրազել.

Ուրախութիւնը մոռացիր մի րոպէ.

Ասա ինձ, միթէ քեզ երբ և իցէ

Միտքը քո մահւան մասին չի եկել

Անհանդիտացնելու: Տո՛ւր ինձ պատասխան:

Լ Ե ի լ ա

Ոչ. ի՞նչ պէտք է ինձ սառը գերեզման.

Ես զրախոս երկրի վրայ եմ գտել

Հ ա ջ ի - Ս բ ռ ե կ

Այլ ևլս մի հարց. երբէք չես տըխրել

Քո հայրենիքի մասին հեռաւոր—

Դեզ Դաղըստանի պարզ երկնի մասին:

Լ Ե ի լ ա

Ինչիւ է պէտք ո՞ւր: Ես միշտ բախտաւոր

Ուրախ եմ լերանց մըշուշի միջին:

Ամեն տեղ չքնաղ է Տիրոջ աշխարհ:

Հայրենիք չըկայ սրտերի համար,

Բռնութիւններից չեն վախում նըրանք.

Թռչնակի նման կըսլանան արագ...

Հաւատն, անդ է միայն երջանկութիւն,

Որտեղ սիրում են մեզ և հաւատում:

Հ ա ջ ի - Ս բ ռ ե կ

Սէր... սակայն գիտիւս այս աշխարհումը

Որն է երկրորդ երջանկութիւնը

Այն մարդու համար, որ ողջն է թաղել,

Ինչ որ սիրել է և հաւատացել:

Այդ երջանկութիւնն սէրից էլ է ստույգ,

Միայն ուզում է արիւն և արցունք...

Նրանում է մարդկանց միութարութիւնն,

Երբ որ կըմեռնի երջանկութիւնն միւս.

Նրանում - յանցանքի հեշտասիրութիւնն,

Նրանում - դժոխքը և դրախտը հոգուս:

Նա միշտ, անփոփոխ, մեզ հետ է լինում.

Մերթ տանջում է մեզ, մերթ էլ փաղաքշում...

Ոչ, վրէժխնդրութեան մի ժամի համար,

Երգում եմ, չէի առնի ողջ աշխարհ:

Լ Ե ի լ ա

Ի՞նչ է, գունատ ես:

Հ ա ջ ի - Ս բ ռ ե կ

Լըսիր. սըրանից

Հատ առաջ ես մի եղբայր ունէի.

Եւ նա— այդպէս էր սահմանա՞ծ վերից—

Մեռաւ զընդակից չար Բէյ-Բալատի.

Մեռաւ նա անփառք, ոչ պատերազմում,

Ինչպէս անտառի դազան— թշնամուն

Չըզխտցած. սակայն՝ չաւանդած հոգին,

Իր վրէժն ու ոխը նա ինձ կըտակեց:

Եւ ես փնդրեցի գտայ սպանողին.

Եւ նըրա վերև խանչալըս փայլեց.

Բայց մըտածեցի. «միթէ վրէժ է սա.

Մահն էլ ի՞նչ է որ: Իմ այսքան տարւայ

Վշտիս, տանջանքիս համար ինձ միթէ

Մի ակնթարթը կըհատուցանէ...

Օ՛, ոչ: Անկասկած նա մի բան ունի

Աշխարհիս վրայ իրան սիրելի.

Կըգտնեմ նրա սիրոյ առարկան

Եւ իմ հարածը կըսպանէ նրան»:

Սիսէօն Դապիեան

(Կըշարունակել)

Ա Ն Ց Ա Մ Տ Ա Ր Ի Ն

Մովորութիւն է տարին վերջանալուց լրագրները մի ընդհանուր, թէև երբեմն շատ աւելի թուուցիկ, քան միտէօր, հաշիւ են ներկայացնում փառաւոր տապալած և անշատակ անգուղղը գլորած տարու համար ու նորին էլ դիմաւորում են ընծաներով, փաղաջանքներով:

Այն ամենը ինչ սովորութիւն է և կատարում է, որովհետև տարիներից ի վեր տրագիցիաները այդպէս են սահմանել, մենք ոչ միայն պարտաւորակաւ չենք համարում մեզ համար, այլև գտնում ենք մոնոտոն:

Անցեալ տարին էլ նախկին տարիների նման աչքի ընկնող մի երևոյթ չէ ունեցել:

Թիֆլիսը, բնութիւնից մեզ պարզեւած այդ գոհարը, մինչև այսօր էլ մնում է կիսաշէն, եթէ չասեն կիսաւեր:

Եւրոպայում իսկ շատ հազաւակու են աչնալիսի վաշեր, ուր ձմեռը, աշնան ու գարնանը կարող լինին կրկնալի կողմից հաւասարել Թիֆլիսի հետ: Գովաճ հարաւային Տիրոլը, Մերան, Գրիս-Բոցցէն և այլն. ձմեռն աւելի ցուրտ և քամի է լինում, քան Թիֆլիսում: Չընայած նրան, որ կենսական մթերքը Թիֆլիսում անհամեմատ էժան է քան Տիրոլում, Խաւիաւում և Զիցերիաւում, այնուամենայնիւ ապրուստն այնտեղ աւելի էժան է վաշելու, քան Կովկասի մի որևէ անկիւնում: Թիֆլիսի հիւրանոցները խաչտառակ, կեզոտոտ և սարսափելի թանգ են: Փողոցները խաւար, քարուքանդ: Մարդիկ պարապ, աստաճաշին պարզ և, սքանչելի կլիման, բուժիչ հանքային առատ ջրերը չեն շահագործում:

Երկու քաջի վրայ այսօր անարգ Բագուն ոսկու ճիրաններով խեղդամահ արաւ ամբողջ Կովկասը, նրա ընտիր ոյժերը հաւաքեց իր շուրջը, մըղեց ինչպէս մի կիտրոն և ապա դադարկ, ձեռնունաշն աքսորեց նըրանց իրանց ծննդավայրերը: Դաւիթ-Բէշի անվեհեր որդիքը, Ջանգեզուրն ու Ղափանը, Խամսայի-Մէլիքների Վարանդան, Տիգակը, Խաչէնն այսօր ողբում են իրանց սև օրերը:

Վրաստանը իր հարեւրամեայ նոր շրջանը տօնեց և այս առիթով Կովկասը հանդէս հանեց այդ տարիներում արած իր առաջադիմութիւնը: Բաց ձրբան ձախ ձեռքով էր ցոյց դրած բերրի երկրի արդիւնքը: Անկարգ, անկանոն, կարծէք կիսակենդան մարդիկ, թէ աւտօմատներ լինէին սարքած այդ հանդէսը:

Մի շարք ժողովներ էլ եղան, բայց այլ բոլոր միմիայն նրա համար, որ դատարկ լրագրներին նիւթ և յատարարութիւններ տալին: Եւ պէտք է ասած յատարարութիւնների համար Երուսաղէմ են գնում Թիֆլիսի լրագրները: Իսկ ներքին բովանդակութիւնն անբովանդակ, անիմաստ:

Տարին վերջացաւ մի մեծ խնդակցութեամբ, թէ չաղթանակով: Վելիչկօի զրպարտութիւնները ցրեցին: Թիֆլիսի ղեկավարները ի չարը չէին գործ դրել իրանց ստանձնածը, յանցանք չէին գործել: Բայց և չեն էլ յաճախել քաղաքային խորհրդի նիստերին և շատ կարևոր, անյետաձգելի խնդիրներ յետաձգել են և մինչև այսօր էլ յետաձգում են:

Ե Կ Ե Ղ Ե ց ա Կ ա մ

Թիֆլիսի Վանքի մայր տաճարը նորոգւած է շատ անճաշակ և անիմաստ: Օրերս ձեռք առի՞մ ունեցանք դիտել այդ վերանորոգումը և իսկապէս հիասթափեցինք: Գտնել են մարդիկ, որոնք իրանց հոգու փրկութեան համար առատ դրամ են զոհել եկեղեցուն, բայց այդ դրամը գործադրել է անհասկացող մարդկանց ձեռքով:

Մենք զարմանում ենք և ապշում, թէ ինչպէս պ. Նշանեանի պէս մի նկարիչ չէ կարողացել այդ վերանորոգումն անող յանձնաժողովին հասկացնել շատ տարրական օրէնքներ:

Ինչ հիման վրայ է ղեկավարել յանձնաժողովը սեղանի պատերը, սիւները խաչկալըմոխրագոյն մարմարիօնից շինելով, ինչ էմբլէմ ունի մոխրագոյնը, տղեղ է և անիմաստ: Պէտք էր բոլորովին սպիտակ կամ թէ շատ մուգ բօրդօ, կարմիր, իսկ առաստաղը բաց կապոյտ, երկնագոյն: Տաճարի պատերի տակը ինչ գոյն է, որ ընտրել են: Առաստաղը անշուք է, իսկ

կամարների սիւների գաւառաղները գեղեցիկ և ներդաշնակ պաճուճանք չեն յատակին և առաստաղին: Յատակը, կարծէք, Բագաղինանի ճաշակին լինի յարմարեցրած: Միթէ մի մարդ չըգտնեց այդ յանձնաժողովի մէջ, որ մի փոքր ճաշակ ունենար, տեսած լինէր տաճարներ, հոյակապ շինութիւններ: Ինչ է նշանակում դաւթի սալաշատակը այնքան հասարակ քարից:

Եկեղեցու ներսը պէտք է կամ շատ պայծառ լինի, որ մտնողի սիրտը բացւի և կամ թէ խորհրդաւոր, աղօտ մի խորանի նման: Հինը գոնէ մի որևէ նշանակութիւն ունէր, բայց այսօր ոչ նորն է նորի նման և ոչ հինն է մնացել:

Որե՞ծք Քաճոյեանց եկեղեցին ինչ ոճով է կառուցանւում, միթէ այդ էլ սրա պէս պիտի ունենայ և արևելեան և արևմտեան և հիւսիս-հարաւային ստիլ...

ՄԱՀՇՈՒՅԱԿ

† ԱՆՏՈՆ Ս. ՂՈՐԴԱՆԵԱՆ

Յունւարի 13-ին Թիֆլիսում վախճանեց 63 տարեկան հասակում Անտոն Ղորդանեան, որ քաղաքումս վաշելում էր տեղական բոլոր ազգաբնակութեան մէջ յարգանք: Հանգուցեալն աւարտել էր զինուորական դպրոց և ծառայութեամբ հասել կապիտանի աստիճանին, ապա մտնում է քաղաքացիական ծառայութիւն, բայց այստեղ էլ երկար չըմնալով նւիրում է իրան ազատ գործունէութեան: Քաղաքային, հասարակական, բանկային ասպարէզներում ստանձնած պաշտօնները կատարում է հմուտութեամբ և բարեխղճաբար: Մի ժամանակ համարում է թեկնածու Թիֆ. քաղաքապետի, բայց հրաժարւում է ընդունել այդ պաշտօնը: Ռուս-տաճկ. վերջին պատերազմի ժամանակ նորին Կապերական Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլաեիչի կարգադրութեամբ Ա. Ղորդանեանին է յանձնուում զօրքի համար պաշար մատակարարելը: Հանգուցեալն Օգոստոս 1904 թ. Իշխանի վստահութիւնն արդարացնում է լիովին և ստանում գոհունակութիւն. 1894 թ. Թիֆ. Քաղաք. Վարկի ընկ. տաղնապալից օրերին, ընտր-

ւում է նախագահ այդ ընկերութեան և իր հեղ բնաւորութեամբ ու խելացի ղեկավարութեամբ բոլոր բաները հանգստացնում է, կարգի բերում ընկեր. խճճւած գործերը և բարձրացնում նրա վարկը. Այդ պաշտօնի մէջ էլ նա վախճանեց և այսօր յուղարկա. որութիւնն ու թաղումն է.

Քաղաք. Վարկ. Ընկ. մի պատգամաւորութեամբ իր վիշտը արտայայտելով հանգուցեալի ընտանիքին, խնդրել էր թողտուութիւն, որ այդ ընկեր. հաշուով կատարւի և իր նախապահի թաղումը, բայց ժառանգները հրաժարեցին ընդունել այդ. Դազադին գրած էին շատ պսակներ, որոնց թուում և արձաթեաց պսակ Բաշ. Վարկի ընկ. կողմից:

Գ Ե Ղ Ս Ր Ա Ջ

Թատրոն, Լրագրութիւն

Տ. Վոլգինա անցեալ շաբաթ տօնեց Պետէլսիի յօբելեանը, որ լրացել է անցեալ տարի. Սակաջն այդ տօնախմբութիւնը կատարեց, համարեա դատարկ թատրոնում:

Ձէ յաճախում ժողովուրդը և օպերա: Ոչ լաւ անսամբլը, ոչ լաւ օպերան, որ յաճախ երկուսը մի երեկոյ են երգում, չեն գրաւում հասարակութիւն:

Ամսոյս 16-ին Լէոնկովայու «Միմոսներ» և Բոսինի «Սելիեան Սափրիչը» երգեցին. Մասնակցում էին տ. Բրոնսկայեա, պ. պ. Մաքսակով. Բորիսենկօ, Կամիլօնսկի, Գորեսլինով և այլն, մի խօսքով սեզոնիս ընտիր ոչ-ժերը, բայց թատրոնը դատարկ էր.

Ուրբաթ, պ. Արսկու բենեֆիսին երգեցին «Կարմէն». թատրոնը ծայրէ ի ծայր լիքն էր:

Ամսոյս 22-ին երեքշ. խմբի անհրաժեշտ ուժերից մէկի՝ պ. Գորեսլինովի բենեֆիսն է, երգելու են «Հուզենոտներ».

Վենափառ Կարուղիկոսի անլանակոչութեան տօնը ձուռու հոգեւոր դպրանցում

Ամսոյս 14-ին, կէսօրուայ ժամը 12-ին կատարեց Վենափառի անլանակոչութեան տօնը ձուռու հոգեւոր դպրանցում փառաւոր կերպով: Մինչև այժմ դպրանցի ընդարձակ դահլիճը վերանորոգում էր, այդ պատճառով հանդէսներ չէին տեղի ունենում, այժմ քանի որ վերջացած է դահլիճի վերանորոգութիւնը, վարչութիւնը կարգադրել է, որ այսուհետև նշանաւոր տօներին հաղէսներ և գերական երեկոյթներ լինեն, Ինչպէս լուռ եւ. ք հայր տեսուչը ուսուցիչների ղեկավարութեամբ կամենում է հանրամատչիլի դասաստութիւններ խօսել ժողովրդի հասարակ դասի համար: Յանկաւալով ամեն կերպ յայտնութիւն այդ մտադրութեան՝ դառնաւ ք հանդէսի նկարագրութեանը:

Ազուկեաց մայր եկեղեցում պատարագից յետոյ հաջրապետական մարթանք կատարեց հ. տեսուչը: Ժամերգութեան ներկայ էին ուսուցիչները, աշակերտները և մեծ բազմութիւն ազգթողներ: Ժամերգութիւնը վերջանալուց յետոյ հասարակութիւնը ըսկսեց հաւաքել դպրոցի դահլիճը: Այդօրը վարչութիւնը հրաւիրել էր միւլի հինգ հարիւր հոգի երկսեռ ժողովուրդ, Դպրանցի ընդարձակ դահլիճը լիքն էր հասարակութեամբ: Ներկայ էին հոգաբարձուները և ուսուցչական ամբողջ խումբը: Հանդէսի կարգադրիչներն էին հ. տեսուչը պ. պ. Խաթակնեանց և Մեհրաբեան: Դպրանցի դահլիճը զարդարած էր գեղեցիկ պատկերներով, ժամի 12-ին ըսկսեց հանդէսը: Առիւ ծրագիրը երկու մասից էր բաղկացած: Ա. մասը հաջրապետական տօնին էր վերաբերում, երկրորդը զուտ գրական էր: Ուսուցիչ Արշակ Մեհրաբեանի կազմած քառաձայն խումբը երգեց մի քանի յաջող երգեր, ինչպէս օրինակ՝ «Հայրիկ—հայրիկ», «Ծովածափայ» «Մեր հայրենիք», «Խաւար եմ ես», «Տուր ձեռքդ եղբայր» և ժող. երգ. «Ջողեր ջան»: Մի երկու երգ շատ աղաւաղած՝ գուրս եկաւ, դա էլ կարելի է վերագրել աշակերտների շփոթութեանը:

նր: «Հայոց հաջրապետութեան նախկին մասին խօսեց Ե. աշակերտ Վ. Տէր-Սահակեանց: «Հայրիկ» ինքնուրոյն ճառի մէջ դաս. աշակերտ Ս. Պարոնեանցը սեց: Լուսաւորչեան տոհմի սերմասին և դրանց յաջորդ ներկայ հափառ կաթողիկոսի մասին:

Հանդէսի Ա. մասի ամփոփումը Լաւ հ. տեսուչը Ինքնուրոյն ճառից աւելի մեծ տպաւորութիւն ղեց Դ. դաս. աշ. Ա. Տէրտէրեան «Քարձր կարգի աղատութիւն» խոյր: Լաւ արտասանեց միևնոյն տէրեանցի յօրինած «Չօն» հայրտաց հայոց ոտանաւորը Դ. դաս. Դ. Կիրակոսեանց: Միւս արտասանաւորներէից լաւ էին, «Պեկան», «Ամբօխն» և «Մեք. օին գնում էին» Յովհաննիսեան բաւատեղծութիւնը: «Պարով Տմբալի Խաչանից» անդիր Լաւ դաս. աշ. Լ. Տէր-Սահակեանցը բաւականին ծիծաղեցրեց հասարակութեանը: Նոյնպէս ծիծաղեցրեց Բախլութեանը Նոյն հեղինակի «Տարին» որ անգիր ասացին երկը շփոթներ՝ Թումեան և Բարաշ:

Հանդէսն անցաւ գլարթ և վերջը ցրեց գոհ սրտով:

Լ. Յովսէփեան

Թափուող տերեւներ

Սուլթանը մի իրադէտով իր երօտարահայտականների ձեռնարկութիւնը հրամայում է դրաւել յօտաճկաց գանձարանի և ձեռնարկների վճարել 0/0 գործերի եկտից: Մեծ վեղիրը համոզում է թանին յետ վերցնել այդ իր հակառակ դէպքում նա հրաժարու է իր պաշտօնից. Արտաքին ծերի մինիստր Տէֆֆիկ-փաշան նակից է իրադէտին և նա էլ հաւում է հաւանական թեկնածու փաշի: Սուլթանն այդ իրադէտով մենում է ընդմիջտ վերջ տալ օտտութիւնների իր գործերի մէջ լեւուր, որոնք առևտրական ղպատրուակով օտնձգութիւններ նում իր երկրում:

Ս Ը Ն Ո Ղ Ժ Ա Մ Ե Ր

Նոր հրատարակութիւններ

Ն. Կ. Ֆ. Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլաևիչին վրաց ազնւականութեան կողմից երախտագլ տական զգացմունք արտայայտելու համար մի պատգամաւ որութիւն գնաց օրերս Պետերբուրգ։

— Վեհափառ Վաթողիկոսի անաւանկոյնութեան օրը, յունւարի 14-ին թէ Թիֆլիսում և թէ դաւառներում կատարւել են եկեղեցիներում հաւդիսաւոր պատարագ և հոգացողական մաղթանք։ Ըստ դպրոցներում էլ դրական առաւօտներ են եղել աշակերտներին և նրանց ծնողների համար։

— Կ. Պոլսի սրբազան պատրիարք Սրմանեան արքեպիսկոպոսը մի սրտառուէ շրջաբերականով աղերսում է ազգին, օգնութեան հասնել օրքերի համար արհեստանոցներ հիմնելու Հայաստանում։ Տարագի հետևեալ համարներում կըտպագրենք հրահանգը, որ կազմած է այդ առիթով։

— Երգերում մի սարսափելի երկրաշարժից վնասւածներին օգտին հաւգանակւած է առաջիմ 1500 տաճկական ոսկի։

— Վիլիկիայի նորընտիր կաթողիկոս սրբազան Երեցեան դժարանում է ըստաճնել իր պաշտօնը։

— Յիշեցնում ենք մեր ընթերցողներին, որ այսօր, կիրակի, երեկոյեան թիֆ. ժողովարանում Հայոց Բարեգործ. Ընկ. երեկոյթն է։

— Քաղ. խորհուրդը վճռել է, որ Թիֆլիսի տների բարձրութիւնը փոփոխ լայնութեան չից աւել չլինի։

— Զանգեզուրի պղնձահանքատեղերի պարբերական համաժողովներ ունենալու հարցը քննւում է մինիստրութեան մէջ։

— Թիֆ. գործակատարների փոխադարձ օգն. ընկ. ընդհ. ժողովը կայացաւ անցեալ կիրակի քաղ. խորհրդարանում։ Ժողովը հաստատեց 1902 թ. նախահաշիւը և հրահանգները վարչութեան ու վերաստուգող յանձնաժողովին։ Ընկ. կարօտ անդամներին նպաստ 700 ռ. որոշեց։

— Փոթում բացելու է հասարակական գրադարան և այս մասին խնդրամատոյց են եղել, ուր հարկն է։

Որդիական պատկանցով ստացանք վեհափառ Կաթողիկոսի կողմից մեզ ուղարկւած և, Եջմիածնի օրացոյց 1902 թ.

«Անահիտ» հրատ. Անաթոլի Ֆրանսի «Եպիկոսի պարտէզը» Պարբ. 32 փոքր. երես, գինը 1 ֆր.

Թ. Փասուլաճեան՝ «Տայը միկիկ Անդէնը», կատակաւաղ երգախառն և պարախառն մէկ արար. Աղէքսան դրիա, Հայկ. տպ. Արաքս. 32 երես, գինը 1 ֆր. Tigran Vergate une page du Martyrologe Armenien, par A. de R... Paris, 20 երես. Ռ. Յ. Պէրսլէրեան՝ «Դաստիարակի մը խօսքերը» Վիէնա, Միլթ. տպ. 224 եր. գինը 3 ֆր.։

Պ. Վահան Նալբանդեանից՝ Leopold von Ranke's bildungs-jahre und Geschichtsauffassung. 103 եր. Հայացիկ։

Բժշ. Ս. Զահնազարեանց՝ «Հայ դպրոցի ցաւերից», I «Վարչականի շուրջը», Մոսկւայ տպ. Բ. Բարխուդարեանի 44 երես, շքեղ թղթի վրայ, մաքուր տպագրութիւն, գինը 40 կ.։

Պերճ Պոստեանց՝ «Յունօն», վէպիկ, Թիֆլիս, Տ. Ռոտինեանի տպ. 317 միջադէր եր. գինը 1 ռ.։

Բժշկապետ Ա. Բաբայեան Յարատելիւթեամբ և փոքրիկ փոքրիկ (сгорчатки) и мѣры противъ распространения этой болѣзни, Թիֆլիս տպ. Տ. Ռոտինեանցի, հրատ. Կայսեր. Կովկ. բժշկ. ընկեր. 44 եր., գինը 20 կ., ճաւապարհածախսով 30 կոպէկ։

Ս. Թառայեանից՝ Զիլէրի «Օրէանի կոյսը», (բնագրից ամփոփ թարգմանած) Թիֆլիս տպ. Կ. Մարտիրոսեանցի, 50 փոքր եր., գինը 20 կ.։

Յակ. Ղազարեան՝ «Մանկական բեմ, պարսկահայերի կեանքից» I «Հաւաք» վող. մէկ արար. II «Կրթութիւնը խաթան չէ» կատ. մէկ արար. Թիֆլիս, Մ. Վարդանեանի տպ. 40 փոքր. եր. գինը 15 կ.։

Բժ. Ա. Բուղաղեան՝ «Կարիք և բարեգործութիւն», Ն. Նախիջևան, տպ. Եղբ. Աւագեաններին, 85 եր. գինը 15 կ.։

Մանտիկացցայից՝ «Կեղծաւոր դար», թարգմ. Մ. Վ. Մ. Ալէքսանդրապուր, տպ. Ս. Սանոյեանցի 128 փոքր եր. գինը 25 կ.։

«Տեղեկագիր հարիւրամեայ յօբելեանի ս. Լուս. ազգ. հիւանդանոցին Զմիւռնիոյ» տպ. Մամուրեան. 56 եր.

Մ. Ս. Ետանով. «О Кавк. Мрамор. Оникс» տպ. Մն. Մարտիրոսեանցի, 48 եր. գինը 30 կ.։

Հ. Բենիկ վարդապետ, տեսուչ Արցախի թեմ. հոգ. դպր. «Տեղեկագիր 900/901 թ. Թիֆլիս տպ. Մ. Մարտիրոսեանցի, 72 եր.։

Հ. Դիւտ ա. ք. Աղանեանց. «Պատի օրացոյց 1902 թ.» (XIV տ.) տպ. Տ. Ռոտինեանի գինը 50 կ. ճաւապարհածախսով 65 կ.։

Մ. Կուկլէնի «Ոգնիւնը» թարգմ. օր. Մ. Ս. Թիֆլիս տպ. Կ. Մարտիրոսեանցի, 24 մեծագիր երեսներ գինը 7 կոպէկ։

Ս Ո Ն Ր Ի Ն Ա Ն Դ Ա Կ

Էնգելի. Մ. Թ. Արտասահմանի համար Տարագլ տարեկան գինը 10 ռ. է Յաւելւածներ ստանում են այն բաժանորդները, որոնք գրւում են և Ադրիւտի, երկուսը միասին 18 ռ.։

Ն. Բալազդէ. Ս. Ղ. Վերջին մօդան չքաւորութիւնն է. ամենքն էլ մի առանձին հաճութով են այդ արտասանում։ Բայց որովհետեւ մեզ այնքան անյայտ է չքաւորութիւնը, որքան և անսահման հարստութիւնը, այդ պատճառով էլ մեզ վրայ ոչ մի ներգործութիւն չեն անում այդ խօսքերը...

Ն. Նախիջևան. Լ. Թ. Մեր համոզմունքով, ինչպէս անկարելի է գնել սերը, այնպէս և անկարելի է վաճառել ստեղծագործութիւնը՝ միտքը գաղափարը։

Խմբագիր-հրատարակիչ

Տիգրան Նազարեան

Թ Մ Տ Ր Ո Ն

Դրական և թատերական հանդես

Ներկայ թատերաշրջանի երկրորդ №-ը (գիրք 8-րդ) լույս կը տեսնի և կուղարկուի բաժանորդներին առաջիկայ չունեալի 1-ին:

Բացած է 1902 թ. րակ. բաժանորդագրութիւնը

(երկու №№ գիրք—9 և 10-րդ)

Բաժանորդագրին է 3 լուրի, Թիֆլիսից դուրս 3 ռ. 30 կ. արտասահման 10 ֆրանկ:

Բաժանորդագրութիւնն ընդունում է «Կենդանական» և «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցներում, կամ հրատարակչի մօտ:

Հրատարակիչ՝ Աղէքսանդր Թարխանեան

ПРИРОДА И ЛЮДИ

Мин. Нар. Пр. разрѣш, къ выпискѣ въ безпл. библи. и чит. ОКРЫТА ПОДПИСКА на 1902 г. (XIII г. изд.). Подписн. годъ начин. съ 1 Ноября.

Въ теченіе 1902 года ВСѢ подписчики ПОЛУЧАЮТЪ:

52 ИЛЛЮСТРИРОВ. №№. къ которымъ будутъ помѣщаться выдающіеся событія всего міра, очерки и рассказы изъ исторіи науки, путешествій и изобрѣтеній, романы и повѣсти, живописныя описанія чудесъ и великихъ явленій природы, фокусы, забавы и развлеченія.

12 КНИГЪ съ рис., объем. свыше 2,000 страницъ, въ которыхъ будутъ помѣщаться сочиненія извѣстныхъ писателей, состоящія изъ романовъ, разсчитанныхъ на занимательное, но поучительное чтеніе, подъ общимъ заглавіемъ:

„БИБЛИОТЕКА РОМАНОВЪ“

(Приключеніе на сушѣ и на морѣ).

1. Великій лѣсъ. Ж. Верна.	7. Желѣзный пиратъ. Макса Пембортона
2. Островъ сокровищъ. Р. Стивенсонъ.	8. Морскіе волки. Его-же.
3. Лагерь въ горахъ. Э. Элліса.	9. Исторія Жанъ-Мари Кабидулина.
4. Потерпѣвшіе крушеніе, Р. Стивенсона.	10. (Ж. Верна.)
5. Понтиакъ, вождь Оттавовъ. Э. Элліса.	11. } Приключенія капитана Маріэтты.
6. Искатели каучука. Его-же.	12. }

И КРОМѢ ТОГО

БЕЗПЛАТНО

о безъ всякой доплаты за пересылку.

могутъ получить, по желанію на выборъ:

Жизнь животныхъ Брэма

подъ редакціей д-ра зоологіи А. М. Никольскаго.

Роскошное издан. съ массою рисунковъ и хромолитографіями

12 ИЛЛЮСТРИРОВАН. ВЫПУСКОВЪ страницъ 3 т о м а,
большаго формата, на вѣсеновой 1000 убористой 3 60 печатн.
бумагѣ, свыше 600 рисунковъ. печати. 3 листовъ.

ИЛИ

Энциклопед. словарь

вполнѣ законченный, подъ редакціей д-ра философіи М. М. Филиппова.

12 В Ы П У С К О В Ъ формата 3800 столбцевъ 3 т о м а,
словарей 3 убористой 120 печатн.
БРОКРАУЗА и МЕЙЕРА. печати. 3 листовъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА на журналъ „ПРИРОДА И ЛЮДИ“ со всеми приложеніями остается прежняя.

5 РУБЛЕЙ за годъ безъ доставки; съ доставкою и пересылкою по всей Россіи ШЕСТЬ РУБ. Допускается разсрѣчка: при подпискѣ 2 руб.; къ 1 марта 1 р., къ 1 мая 1 р. и къ 1 іюля остальные, или по одному рублю въ мѣсяцъ до полной уплаты подписной цѣны.

Главная контора и редакція: СПб., Стремянная, собств. д. № 12. Издатель Н. Сойкинъ. Редакторъ Ф. Груздевъ.

3—3

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՀԻՒՍՆԻԱՆՈՅ

Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վորոնյովի արձանի հանդիպ) վաճառներին ընդունում եմ առհասարակ:

Բացի կիրակի օրերից:

Ա Ա Մ Ո Ս Ե Ն Ե Ր

Բ. Ա. Նախատարեան—11—12 ժ. զի արուստեան, վենետիկան (սիֆիլիս) և միգրան. հ.

Կ. Մ. Չիկովանի—9—10 ժ. ալի, անհիմ եւ անարդային հ.

Կ. Ի. Գեղիկե—11—12 ժ. կանանք եւ երեխայց հ.

Զ. Ի. Բաբանտեանց—11—12 ժ. կանանք եւ երեխայց հիւանդ.

Ա. Պ. Կարապետեանց—1—1½ ժ. անհիմ եւ երեխայց հ.

Ս Ե Լ Ի Ո Ս Ե Ր

Ն. Ն. Ռոսսմերկով—5—6 ժ. վերաբառ. ժողեան և մորթու հ.

Ա. Ն. Զպալովսկի—6—7 ժ. ներքային (եղկարաբուժութիւն). վենետիկ. և մորթու հ.

Փ. Ա. Թարխանով—7—8 ժ. ներքին և երեխայց հ.

Բ. Ա. Նախատարեան—7½—8 ժ.

Վճար 50. կ. չբաւորները ձրի համարհարդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին.

Օ. Տ. Առանիսակի—անը ծաղկահատութեան, բժշկական մարմնամաշտութեան դիմել 11—1 ժ.

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկական Կառավարական

Լույս է տեսել

Պ. Պոսեանցի

«Յ Ո Ւ Ն Օ Ն»

վիպակը

Վաճառում է հեղինակի մօտ

Գինն է 1 լուրի

Գումարով առնողներին 20% զիջում անապարհաճախը գնողներին.

Պ. Պոսեանցի մօտ ծախում են իր հետեւեալ աշխատութիւնները

Կռաւածաղիկ. վէպ ք. տպ. 1 ռ. 30 կոպ.

Ցեցեր " 1 " —

Բղդե " 1 " 20 "

Սկիզբն երկանց " 1 " 20 "

Յուշիկներ " 1 " —

Հասցէն՝ Թիֆլիս, Երչու Միջնափ

Գլոս. ք. ճ. № 20

Լույս տեսաւ

ԵՐԻՄԵՆ ԶԱՆԱԶԻԶԻ

Նոց-Նախիջեւանի Ս. Խաչ վանք (արտ. «Լուսա» հանդիսից)

Գինն է 40 կոպեկ 6—5

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1902 ГОДЪ
НА ЕЖЕД. ПОЛИТИЧЕС. ЛИТЕРАТУРНУЮ и ЭКОНОМИЧЕС. ГАЗЕТУ

„НОВОСТИ“

И НА ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ЖУРНАЛЪ
„ПЕТЕРБУРГСКАЯ ЖИЗНЬ“

Издание акционернаго общества „ГУТТЕНБЕРГЪ“
Подписка на „НОВОСТИ“ въ 1902 году
На I-е (большое) издание

	На годъ 11 м. 10 м. 9 м. 7 м. 6 м. 5 м. 4 м. 3 м. 2 м. 1 м.
	р. к. р. к. р. к. р. к. р. к. р. к. р. к. р. к.
Съ пересылкой иногороднимъ	17 — 15 50 14 50 13 50 12 50 11 30 10 — 8 50
Заграницу	26 20 24 50 23 — 21 — 18 50 16 — 14 — 12 — 10 — 8 — 6 — 3 50

РАЗСРОЧКА платежа годовой подписной цѣны допускается: для служащихъ—по третьему черезъ ихъ казначеевъ, а для другихъ лицъ—по соглашенію съ конторою.
Деньги и письма адресуются: Петербургъ, въ контору газеты „Новости“ Б. Морская, № 17. Адресъ для телеграммъ: Петербургъ, „Новости“.

Условія отдѣльной подписки на иллюстрированный журналъ
„ПЕТЕРБУРГСКАЯ ЖИЗНЬ“

(Выходитъ два раза въ недѣлю)
Съ доставкой и пересылкою: за 1 годъ—6 р., на 6 мѣс. 3 р., на 2 мѣсяца—1 р. (0.) 5—5

Открыта подписка на 1902 годъ, IX годъ изданія,
НА ЕЖЕНЕДѢЛЬНУЮ ГАЗЕТУ

„КАВКАЗСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО“

органъ Императорскаго Кавказскаго общества сельскаго хозяйства. Газета
выходитъ по четвергамъ, безъ предварительной цензуры.
ПО СЛѢДУЮЩЕЙ ПРОГРАММѢ:

1. Руководящія статьи по техническимъ и экономическимъ вопросамъ сельскаго хозяйства.
2. Популярныя статьи (оригинальныя и переводныя) по полеводству, молочному хозяйству, садоводству, виноградарству и винодѣлію, шелководству, лѣсоводству, техническимъ производствамъ и проч.
3. Хроника и корреспонденція.
4. Отчеты хозяевъ о произведенныхъ ими въ своихъ хозяйствахъ опытахъ и наблюденіяхъ.
5. Обзоръ литературы, русской и иностранной, по вопросамъ, относящимся къ Кавказу.
6. Сельско-хозяйственныя статистическія и рыночныя свѣденія о производствѣ и потребленіи сельско-хоз. продуктовъ: о видахъ на урожай, о цѣнахъ на продукты; тарифы.
7. Правительственныя распоряженія.
8. Протоколы, доклады и отчеты общества и его органовъ.
9. Книжка и библиографія.
10. Вопросы и отвѣты.
11. Сельско-хозяйственный календарь.
12. Домоводство.
13. Справочный указатель.
14. Смѣсь.
15. Метеорологическія наблюденія.
16. Объявленія.

ЗАДАЧА ГАЗЕТЫ заключается въ установленіи болѣе живой и тесной связи между обществомъ сельскаго хозяйства и хозяевами Кавказа, съ цѣлью, во первыхъ, совмѣстной разработки сельско-хозяйственныхъ вопросовъ Кавказа и во вторыхъ, распространія среди населенія необходимыхъ сельско-хозяйственныхъ знаний.

Въ отдѣлѣ „Вопросы и отвѣты“ газета, при содѣйствіи специалистовъ, будетъ своевременно давать хозяевамъ отвѣты на тѣ вопросы, съ которыми о ни будутъ обращаться въ редакцію или общество сельско-хозяйства.

Подписная цѣна съ доставкой и пересылкой: на годъ—4 руб., полгода—2 руб., 1/4 года 1 руб. и 1 мѣсяць 40 к.

Подписка принимается въ Тифлисѣ, въ бюро Импер. Кавк. общ. сел. хоз., Вятинская ул., собственный домъ.

Ответственный редакторъ А. А. Калантаръ.
(О) 3—2

ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՈՐԵԱՅ

Բարոյական, ուսումնական, աշխատ-
գիական բերք
Տարեկան բաժանորդագինն է 10 ֆր.
—4 բուբլի.

Հասցեն A la Rédaction de la
Revue «Hantesse» Vienne (Autriche)
VII/2 Mechitharistengasse, 4.

Բացված է 1902 թ. բաժանորդագրությունը
անսպառի եւ ՏԵԲԵՂԻ շաբաթը

Աղանդ-Տարազի տարեկան բաժանորդագրու-
թիւնը յանդիմանում է պէտքի համար
10 բուբ. 4, ար-
տասանման
18 ր., 50 կամ
50 ֆր.

ՊԱՐԻՋԻ ՄՈՂԱ, ԲԱԼԵՏՏԵՐՍԻՅԵՆ, ԵՌՊԱՅՈՒՆԻՍԿԻՆԵՆ, ՉՖՆԱՊ ԲԱՐԵԿԵՆԴՈՒՆ
usանում են Եզրերի-ՏԵԲԵՂԻ միեմոյն հասցնով usացող բաժանորդները

Աղանդի եւ ոչ էլ մաս մաս բաժանորդագրություն չէ ընդունում:

Հասցեն՝ Թիֆլիս, редакция иллюстр. жур. АГБЮОРЪ-ТАРАЗЪ կամ Tiflis (Caucase) Réd. des jour. Agbur et Taraz.

Մամուլի տակից գուրու եկաւ

Վ. Փափագեանի

ՊԱՏՄԻԱԾՔՆԵՐ

Գինն է 50 կոպ.

Վաճառում է Թիֆլիսի Կենդրոնա-
կան գրավաճառանոցում:

Հայոց բարեգործական ընկերութեան օգտին

Թիֆլիսի ժողովարանում

Յունւարի 20-ին

Լինելու է ՊԱՐԱՆՆԻՍ կոսիլիոնով

Պարերի ժամանակ

THEE PAUSE

Ձախշով, ուրիշ կրճատակներն զ. զ. Դարունիա-Յազարչի եւ Սպենդիեան, պ. պ Մաւաշան, Սիւսան, Մանգիսեան, Կարապետեան, Տեր-Սիւսեան եւ ժողովրդական աշուղ Ջիւանին:

Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 9 1/2-ին

Մուտքն է 2 ռ. 10 կ.

Theepause-ում մասնակցել ցանկացողները վճարում են առանձին 30 կոպ., ճոխակները ծախում են իշխ. Մ. Թումանեանցի (Барятинская № 8) և ժողովարանի շփեցարի ծոռ:

Ներքին գործոց պ. նախարարի բոլորութեամբ ներկայ 1902 թ-ի յունւարի 1-ից Թիֆլիսում հրատարակւում է

Լ Ո Ւ Մ Ա Յ

Երկամեայ հանդէս

1. Ինքնուրույն և ուսերկնից ու օտար լեզուներից թարգմանուած վկայեր, պատմութեան և ոտանաւորներ, այլ և կենսագրութիւններ:
2. Ազգականագիտութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ պատմական վաւերագրեր և յօդուածներ:
3. Աննպարհորդութիւններ և ժողովրդի կենցաղի նկարագիրներ:
4. Բարձրագիտական յօդուածներ:
5. Մատենախօսութիւն և կրիտիկա գրական երկերի:
6. Այլ և այլք. տեղեկութիւններ գիտութիւնից և արուեստից:
7. Խմբագրութեան պատասխաններ և չափաբարութիւններ:

Լուման հրատարակում է երկու ամիսը մի անգամ. առաջին համարը լոյս տեսաւ յունւար 1-ին, իսկ այնուհետեւ կանոնաւոր կերպով ամսաւէջ միշտ ամսագրութեան:

Լումանի կաշխատակցեն մեր թէ Նախկին բոլոր աշխատակիցները և թէ նոր ոչմեր:

Տարեկան բաժանորդագրիւն է 6 ռուբլի ճանապարհածախքով և տուն հասցնելով:

Բաժանորդագրութիւն ընդունում է Թիֆլիսում Լումանի խմբագրատունը (Օրբէլիան փողոց № 38) և կենտրոնական գրադաճառանոցում:

Ապագիկ բաժանորդագրութիւն չէ ընդունում:

Աւտոգրիներին, ստիկերներին և քահանաներին թոյլ է տրւում բաժանորդագրիւն վճարել մաս.ճառ, յունուարին 3 ռուբլի և ապրիլին 3 ռուբլի:

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝ Գիւս ա. Բան. Աղանեանց

На 1902 годъ (III годъ)

Открыта подписка на ежемесячный научно-литературный журналъ

„КАВКАЗСКІЙ ВѢСТНИКЪ“

„Кавказскій Вѣстникъ“ дѣтъ ежегодно около 3000 страницъ оригинальныхъ и перевод. статей съ арм., груз., татар., араб., и съ европ. яз.

Условія подписки:

въ годъ—1/2 года

Для городскихъ подписчиковъ 9 р. 5 р.

Для иногородныхъ 10 р. 6 р.

Разсрочка допускается для учебныхъ заведеній и учащихся, подписывающихся непосредственно въ конторѣ журнала

Адресъ редакціи и конторы: Тифлисъ, Тургеневская, 11. Подписка принимается во всѣхъ книжныхъ магазинахъ, въ конторѣ журнала и въ въ отдѣленіи конторы: Тифлисъ, Голов. пр., № 1

Годовые подписчики получаютъ въ 1902 г. приложеніемъ къ „Кавказскому Вѣстнику“ романъ М. С. Хатисовой „По новому пути“.

Ред.-издатель В. Д. Коргановъ

Բացւած է բաժանորդագրութիւն

ԲԱԶՄԱՎԷՐԻ

1902 տարւայ

«ԲԱԶՄԱՎԷՐԻ» մեր ժողովրդեան զարգացման և շնորհաշարժութեան համար, գրական ամեն ճառնաճիւղ վերաբերեալ յօդուածներ կրպարուած կէ. և առաջիկայ տարեշրջանով, մը տաղիր ենք ընթերցւաւք ժողովրդեան պահանջներուն դեռ աւելի կարեւորութիւն տալ:

Կըշարունակենք մեր բաժանորդաց «Գեղունիի» և «Մխիթարայ», նման բացառիկ նւէրներ տալ. նմանապէս ալ նւէրները գեղարեստական գրական տեսակետով կըջանանք. աւելի հետաքրքրական, ներկայացնելի:

Այդ բացառիկ նոր պատկերագրայ պրակը կըկրէ իր առաջւան

«Գ. Ե. Ղ. Ո. Ի. Ն. Ի»

անունը, որ պիտի հրատարակի «ՈՒՐԱՆԻ» մեծութեամբ, միաթերթ. քառաձալ եռաթիւն և չափուկ ծածկով:

Պատկերագրայ «Գ. Ե. Ղ. Ո. Ի. Ն. Ի» թերթը կըհրատարակի երկու ամիսը մէկ անգամ:

Տարեկան բաժնեգիրն է 3 ֆրանք Ռուսահայք կարող են չլել 1 ռուբլ և 50 կոպէկի նամակալրոշմ. «Բազմավէպի» բաժանորդք, եթէ կըփափակին չըզրկիւն այդ նւէրէն, կը խնդրենք որ «Բազմավէպի» բաժնեգնուն (10 ֆր.) հետ, պարզ նամակալրոշմի համար 1 ֆրանք աւել չլեն, այսինքն 11 ֆրանք (Ռուսահայք 4 ռուբլի 50 կոպէկի նամակալրոշմ):

Rédac. de la Revue „BAZMAVER“ (S.t Lazare)

VENISE

(Italie)

